

جمعہ — ۱ کانون ثانی ۱۹۲۵

جلد : ۵

اوجنچی سنہ — نومرو ۵۲

ملیٰ مجموعہ

ادارہ خانہ :
باب عالی چادہ سقدہ
اقدام یوردی
اتصالندہ کی بنادہ
داثرہ مخصوصہ

صاحب و مدیری
محمد مسیح

آبوتہ شراڈلی
سنہ لکی ۳۵۰ ،
آلتی آیلغی ۱۲۵
فوق الاعادہ نسخہ لک
ایچون ۵۰۰ و ۳۰۰
عروشدر

مجموعہ من ہیئتہ
طبعی تدبیر ایدلمین
آثار اعادہ ایدلمین

ھر آبلک برنجی دارہ بشجی کونلری ھبقار ، علمی ، ادبی ، اقتصادری ، فنی رسمی مجموعہ در

داستانلر

- ۱ -

(دیلاره داستان اولوق) ، ای کئوتو برشهرت شایه قزانچی
تفهیم ایدر . بونلرک دلاتلریله ده آکلاشیلورکه داستانلر ده حکم
ایدن معنای لغوی قیلره دائر درین برنقوده مالکدر .

بودستانلر ده (مائی لر کبی ، فقط آیری برطرزده ترنم
ایدله کجه احتوا ایتدکری نکات ومضامینی اظهار ایده مزملر .
بونلرکده تغنی روحیدر . بونلر (راست) مقامندن اوقونور
ومدخل اوله رق :

نای رارام نای رام ، نای رارام نای رام
نای را را رای رام ، رای را را رای رام
افاده مخصوصه سنه توافق ایدن طرز تغنی به ویا ترنمه دوکولور .
بعده ینه (ماهور) اوزورندن برادای خاص ایله متن اوقونور ،
هر قطعه نیک ختامنده مدخل تکرار ایدیلیر . نیم ییلدیکم زماندن بری
(ساعی) قهوه خانه لرده اوقونان (کلخن بکی تغناتی) زمهره سندن
معدوددر . فقط اسکی (قاباساز) طاقارنده ده اوقونور . و برزوق
مخصوص ایله دیکله نوردی . بوسازلرده شاعر (سرکیز) نامنده
برارمنی خواننده ایله اوغلی (مهران) ، بخصوص (صاری اونیک)
تفرد ایش و شیمدی بویولده اوقویانلردن قاله قاله بر (اووریک)
افندی قالشدر . سزه نمونه ک اولوق اوزره متوفی (صاری
اونیک) ک ، چالغیه هر کیدیشمه بی کورونجه بر مناسبت
دوشورده لک اوقودینی بر (نصیحت داستانی) نی یازیم :

عاجزانه ایدم قارده شم پندی
دوشمه یوب عظمت واحشنامه
دیگر ایسه ک سوزغی البت افندی
قابلیتک وار ایسه عرض وافهامه

۲

دوار دنیا به ایرمنه هیچ عقل
ظهورک آکلاشقدو مقصد اصل
اهلنده یاربیر قورق اما برقل
کلز بویاشلر تعداد وارقامه

۳

طالعک مقداری پارلار اقبالک
شاکری اول جان دائم بوحالک
ماضی کچمشدر خویلا استقبالک
دوشمه سن ، زنهار بیپوده اوهامه

۴

آلایش دنیا کرچه پک رنکین
قایلمه نقشه اول صاحب تمکین
استعمال کوسترمه کارکرده لکن
بیراقا صباحی ایثی اصلا آقشامه

معلومدرکه داستانلر (تاریخ) ک ایلیک موضوعلرندندر .
یعنی بونکونکی کون عظیم برن صورتنده تمیل ایدن (تاریخ) ک
تمیل طاشلرندن در . پک اسکی زمانلره قادار اوجاع نظر ایدمک
اولورسه قديم یونان شاعرلرینک سربلندی عدایدیان (اومپروس) ک
(ایلیادا) سی ایله (اودیسه) سی خلق شعرلرندن مرکب اولقله
برابر متعدد داستانلردن عبارت برر مجموعه اولمقدن باشقه برشی
دکلدر . مع هذا بونلر ده ادبیات عمومیه نیک برر تمیل طاشی اولوق
مزینتی محرز آبدلردندر .

بزجه ازمئه قديمیه قادار دونوب کیتمه حاجت یوقدر .
چونکه بزم داستانلر حقنده الک صوکل تلقیاقز بونلرک عشق
و غرام یا خود عوام بستانه برر «ظفرنامه» بر حادثه شیعه نیک
لسان خلقله تصویر ایدلش برر صورت مکتوبه سی ویا شاعر
(فاضل) ک زماننامه سی طرزنده میدانم کتیرلش برر منظومه
اولملری شکنددر . مثلاً (فضولی) نیک (لیلا ایله جنون) نشیده
غراسی سراب بردستان غمدر . بزم (لیلا ایله جنون) ه نسبتله
(قیمت ادبیه) دن کلیاً عاری عدایتدیکمز مشهور (سیواستوپول)
دستانی برظفرنامه در . (پورغاشی صادق) ایله (مکتبی عاطف)
دستانلری ، برر حادثه شیعه بی مصوردر . (پیش ایکی بوجوق
ملت) دستانی نامیه یادیلوب گویا بونلرک برر قطعه ایله لسانلری
تقلیدی متضمن اولان بر منظومه در . بزلر یعنی کرک ادبیات
قديمه ، کرک ادبیات جدیده منسوبینی ایله شیمدیکی نوظهوران -
ادب بو داستانلره قارشى تمامیه لایقید بولونوروز . فی الواقع
بولونمقده ده جمله مرک حقی واردر . فقط (خلق ادبیاتی) دییه
باشمهز چیقان یکی برشیمک مروجلری زرنده بونلرک برر قیمت
مخصوصه سی اولدیغی قبول ایدیلدیکی حیثله داستانلرک استقبالنندن
امید وار اولقلغمز همان همان ضروریدر .

(لهجه) ایله (لغت ناجی) دستان کله سنی قصه ، ماصال ،
حکایه ، منظومه مناسنه قیدایشلدر . (لهجه) یوقیدی متعاقب
(داستانلر) دستان اوقومه ، شاعر تغنسی ترکیلری یازدینی
کبی (لغت ناجی) ده :

بن آغلام ینه تأثیر داستاندن

و

داستان ایشین - نی بونون دنیا به دیوام

مصراعلری علاوه ایدیور . لسانزده ده :

۵

قنى اطلبو العلم ولو بالعين
امرئيه متقاددر جمله مؤمن
انسانس يولقى دكلدر نمكن
ولكن جهد ايت اولدجه امامه

۶

اوقويوب يازمقله اولوناز عرفان
راست كله آرايوب بولوناز انسان
راه شهادتده ويرر طائى جان
عاشق صادق بوطولو جابه

۷

سكوتى اختيار ايله سويلمه فضله
كاملان آلدليل مئزى آوله
خرقه پوش اولهرق حقه نيازله
الله ايجون اوى طورده امامه

۸

ايملى اول درونى پير باك
قلب ناپاكي قبول ايتز خاك
بركون چوريلهرك زمين افالاك
پاتلايه بقدر عظيم هنكامه

۹

يرك قولاغى وار صاعما كه طويماز
ايتديكى الله يانكه قويماز
واز كچ بوغفتدن هيچ سكا اوماز
اوبالى عزيم ناچار ايامه

۱۰

ويرر نصيبكى رزاق عالم
كثير مشدر سنى دنيايه مادم
فرصت وار ايكن چاليش به آدم
توكل اولوب لطف قسامه

۱۱

غيبت ودم اولسون نفسكدن ابراق
كندوى مدح ايمكى ديلندن براق
قيمت وهاكي ايله هم مراق
معلومدر دركك چون خاص وعامه

۱۲

صداتندو بونده مستحسن عادات
مادونه رعابت مافوقه طاعت
اقتداره كورمدر هب مكافات
بايتشير كاملر عالي مقامه

۱۳

عقلكه كودم نوب اولانر مغرور
عقل كيدر بركون ديوانه اولور
زيب ايله جاهه اوله هيچ مسرور
دوشورور عاقبت بك منحوس دامه

۱۴

طاشيا اصلا افكار سقيم
امور كده اول داهم مستقيم
براقير فلك يلانك عقيم
هوسكار اولورسهك عرض ابدامه

۱۵

فقيرده ، اغنياده هيبي برقول
دوشون بونعظمى ذهنيكده بربول
قلندر اكننده كهنهك بركول
كورونده ده كيشمه قورى سلامه

۱۶

مانقانه ايت سوزيكه آغاز
غيرت قبل سامعه ايله سون آغاز
ايراد الفاظده دوشونوب برآز
طائى نهايت وير هر يكلامه

۱۷

كناكه مقدارى عذابك آرتار
محكمه كبراده بونولاز مانعطار
كر اوسته قايدهسكه كيكي قورتار
جنت آيقدرد وزير ، غلامه

۱۸

نصحيحه كاهسي نفسه خطاب
هر كسك كندندن صورولور حساب
سؤاله ايتزلر محشرده جواب
قدرم بوق افاده مرامه

۱۹

(واصف) در دائما حقنه قائل
حق ايله اولونور مراده نائل
قبوله شايانه ايتديكر داخل
دفتر ديوانه بر كذار نامه

مطالعه بيوروونجه آكلشيله جنى اوزره بودستان ، آغير
باشليلق طامعلاق ايستين (واصف) نامنده تحصيلي ابتدائي
درجهده بر خلق شاعرينك زاده طبعيدر . بو قيريق دوكونك
منظومه خلق اعتيادات واعتقاداتندن باحث اولهرق طوغرودن
طوغرويه عقائد اسلاميك بر جز شدن مقتبس اولوب عوامه
بر (آداب معاشرت) و (معرفت نفس) درسى ويرمك ايسته مشدر .

۲۰

يوقايرده بزلر ديهرك صايديق اوج زمهرهك اوجى ده بوكي
آثار حقنده : قيمت ادبيه دن كاملا محروم ، ديورلر سده نه
ياهم كه خلق بوتلى داهل چاپوق ، داهل تام آكلايور . حتي
بر دفعه كندى كوزلرله كوردم ايدي . غالبا (اسكدار) ده
(سلامسز) طرفلر نده بو يوجك غازينومسي بر دكانده ساز
شاعرلر نندن برى (اسكندرويهلى بدليك دستاني) نى اوقويوب

جالپوردی . شاعرک سازینی ، سوزینی آغزی آجیق دیکله یئلردن بری :

« اسم بدیع ایدی یاشم بکری آلتی »
« تلف اولم کیتدم دستانم قالدی »
« والدهده اوکون مکتوب بولادی »
« بیلزدی بر اولادی کیتشم نه یانه ؟ »

قطعه سنی دیکلر دیکله من هیچقیره هیچقیره آغلا یوب بوشاندی .
بدن ده اسکی (مانی الانشاء) دن ازلرله دیکم ، (تعلیم ادبیات) ده کوز کز پردر دیکم (بلاغت) و (فصاحت) نعره یانی بریانه کیتدی !
ینه اسکدارده قتل ایدیش (حاجی بولوط) ک دستانده کی :
سورونه سورونه وادیم ایلرو
(چولاق) قهوه سینه ، ایلری وغیرو
قابلم اوراده پوز اوستی غیرو
کسیله دیزده تاب وتوام

قطعه سی کیم بیلیر قاچ یوره کی یوققه نی آغلا تمشدر . .
ساز شاعر لری که دیرمه چانه اواب طبیعتدن ومیدان سخنده (داستان) ، (قوشمه) ، (دیوان) ، (غزل) ، (ساعی) ، (مانی) ، (کرم) ، (عاشق غریب) کبی بوکون خلق ادبیاتی انواعی وجوده کتیرن کلبانی هم او قور، هم چالار، هم ده یایار اصحاب همدن کیمسه لر دو .
بن بولردن برقچی شخص طایر، برقچی ده اسما ایشیدیر ایدم .
ایشه (وفیق پاشا) مرحومک (لهجه) سنده داستانی تعریف ایلرکن (شاعر تغنیسی) دیدیکی بوشاعر لک تغنسیلدور . اومعهود زمهریه منسوب شاعر لک دکل ، یا کیش آکلا شیلما سین ! بونلر میانده ارمی ساز شاعر لری ده واردی . حتی مملکت مزده کی سائر ارمیلر اقلیت تشکیل ایندکاری حالده بونلر ساز شعرا سی آواسنده اولدجه براکثریت تشکیل ایده چک مرتبه ایدیلر . (درویش هامپار) ، (میدانی) ، (لشکی) ، (بیدادی) ، (خرابات خاجیک) ، (عاشق شیرینی) ، (مهری) ، (پربانی) کچن عصرک سولک تورکیه ساز شاعر لرن دن ایدی . (سودانی) ، (سالکی) ، (صربیلا) ، (انوری) ، (نطقیا) ، (رسمی) ، (اختری) ، (نامیا) ده مشهورلر دندر . اوت ، بونلر هم او قورلر هم ده چالارلر ایدی . (سامانیه) ده ، (قوم قابو) ده ، (جنیرلی طاش) ده (اسیر بازاری) نده ، (یکی قابو) ده ، (صادیق یورنی) نده ، (سلامت) ده و هم جری ... بولونورلر ، سائر محلا رده ده قابوسی آجیق ، بونوع ادبیات عاشق هر قهوه خانه یی طالارلر ایدی .
دیگر طرفدن بونلر (غروب) حالنده یعنی بزم بیلدیکمز ساز طاقیمی شکسته ده ترنم وتنی ایدرلر ، (معما) لر آصوب اواب حل وعقده میدان او قورلردی ! (غروب) حالنده اولدقلری زمان سازک یانی باشنه (جیزغاری) دنیان اکسز ، مستطیل ابتدائی رکان یله برده (سنطور) کلیر، برقیامتدر قویاردی .

اوجنچی سنه

هیچ اونو غم ، کنج لکمه طوغری کیتدیکم یعنی هنوز سا شاعر لری مرتبه سنده بولوندیغ زمانلرد ائتشار ایدن (یورغانچی صادق دستانی) بنده بیچاره یی اوران حرواقه قارشی درین برکین او یاندر مرشدی . سز دویسلکک درجه سنه باقکک او کین حالا باقیدر .

(مکتبلی عاطفک) دستاندن ده متأثر اولمشدم . بولردن ماعدا (حاجی بولوط) ک (یهودی آغوب) ک دستانلری ده واردرکه بونلر کمالاً جلیع جنبایه اوزرینه تنظیم ایدیشدر . برکزه (سیواستوپول) دستانک بریرتیق بارچه سی اله کچم شدی ، قیعتی بیلهم . غالباً برطرفه آتدم . قایب اولدی کیتدی .
بودستان آراسته (بک اوغلی) ، (خواجایاشا) یانغینلری مصور دستانلرده موجود ایدی . حتی یکریمی ، یکریمی برسنه اول (شرکت خیریه) یله اوزمان نامی (اداره مخصوصه) اولان شیمیدیکی (سیرسفان) ناملرینه یکدی بکریک کسر شانه عالد اولورق ایکی دستان ظهور ایتش ایدی که هر فرصت دوشدجه بوغاز ایچی خلقی یله قاضی کوی و آطلر سکانی یکدی کیرینه سوز آتقی قیلندن اولورق بونلری متقابلاً او قورلر ، بررلری قیز دیرلردی . سزه بوا یکی دستان رقابتدن (سیرسفان) ک فخریه سنه عالد اولورق براییکی بارچه نقل ایدیم :

(حب) دودوکنی اوچ دفعه چکنجه
(اثر شوکت) ده آکا بول ورنجه
(قلامش) ده نام ایستیم اوزره ککنجه
(شرکت) ده ایچی آکلادی صو کرا

۱۹ الی ۲۰ هم (آیدین)
(بغداد) ، (بصره) ، (حب) ، و (بارطین)
یارنش برینه قانجه پک یاقین
شرکت ده ایچی آکلادی صو کرا

۴۷ ایله ۴۸ بریانه یایور
۱۹ ، ۲۰ فی پیغنه طایور
۴۹ مودادن کومور آلور
شرکت ده ایچی آکلادی صو کرا

خلق ادبیاتی یله مشغول اولانلر نه یایوب یایوب بولردن عبارت برقول کسیون وجوده کتیرمه چالیشیرلر وموقوف اولورلر سه کتبخانه لر نده انواع عجائب کلمات و تراکیدن واجناس مصارع وایباندن متشکل برخلق مجموعه اشعاری ایدیش اولورلر .
حرب وظفره عالد اولورق زمان مزده حالداستان یاپیلیم عادتی جاری اولدینی ایچون مشهور دستانچی (فلاک محمد) ک (موصل) حادّه جدیده سی حقه ده قریباً خامه زن غیرت اوله جفنده امنیم برکالدر .

اهمیر اسلم